

1. ת.ז., [redacted]
2. ת.ז., [redacted]
3. ת.ז., [redacted]
4. ת.ז., [redacted]
5. עמותת גישה - מרכז לשמירה על הזכות לנוע (ע"ר)

ע"י ב"כ עוה"ד סיגי בן ארי ואח'
מעמותת "גישה - מרכז לשמירה על הזכות לנוע"
רחוב הרכבת 42 תל אביב
טלפון: 03-6244120, פקס: 03-6244130

העותרים

- נגד -

1. אלוף פיקוד הדרום
2. מתאם פעולות הממשלה בשטחים
3. מנהלת תיאום וקישור לרצועת עזה

כולם ע"י ב"כ מפרקליטות המדינה, מחלקת בג"צים
מרח' צלאח א-דין 31 ירושלים, 9711054
טלפון: 02-6466590; פקס: 02-6467011
דוא"ל: Hcj-dep@justice.gov.il

המשיבים

תגובה מטעם העותרים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 19.4.2020, מתכבדים העותרים להגיש את עמדתם ותגובתם לתגובה המקדמים מטעם המשיבים.

העותרים מודיעים בזאת כי הם עומדים על עתירתם ומבקשים מבית המשפט הנכבד להורות למשיבים לחזור בהם מהחלטתם שלא לבחון כלל, ובאופן גורף, בקשות של ישראלים המוגשות אליהם, לרבות בקשות של ישראלים שמרכז חייהם ברצועת עזה, המבקשים לחזור לביתם שברצועה, במסגרת נוהל "משפחות חצויות" ולקבוע את העתירה לדיון דחוף.

ואלה נימוקי הבקשה:

1. העתירה הוגשה בעקבות החלטת המשיבים כי בשל המאבק בוירוס הקורונה, בקשות להנפקת היתרים למעבר ישראלים לרצועת עזה לא ייבחנו עד להודעה חדשה (נספח ע/1 לעתירה). הסעדים שהתבקשו בעתירה היו להורות למשיבים לבחון ולאשר את בקשות העותרים 1-4, ישראליות וישראלים שמרכז חייהם ברצועת עזה, לחזור לביתם שברצועה, במסגרת נוהל "משפחות חצויות", ולבחון בקשות נוספות שיועברו אליהם במסגרת נוהל משפחות חצויות.

2. בעקבות הגשת העתירה, כמפורט בס' 14 לתגובת המשיבים, גובש מתווה לטיפול בבקשת העותרים 4-1 כך שבקשתם אושרה בכפוף לחתימתם על התחייבות כי ככל שישובו לישראל בתקופת הסגר ישו בבידוד ביתי בהתאם לנהלים שיהיו בתוקף באותה עת וכי לא יוכלו לשוב לרצועה בתקופה זו. העותרים אכן חתמו על ההתחייבות ויצאו ביום 21.4.2020 לרצועת עזה.

הסעד המבוקש לא ניתן במלואו

3. אכן, עניינם הפרטני של העותרים 4-1 בא על פתרונו. ואולם, כמצוין לעיל, העתירה הוגשה בעקבות **החלטה גורפת** של המשיבים שלא לבחון בקשת ישראלים להיכנס לעזה **וכחלק מהסעד התבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים לבחון בקשות נוספות שיועברו אליהם במסגרת נוהל משפחות חצויות**. בהתאמה לכך, תוקפת העתירה את ההחלטה הגורפת של המשיבים בהיותה בלתי מידתית, בלתי סבירה באופן קיצוני ועומדת בניגוד לחובות מינהליות החלות על המשיבים.

4. בשולי הדברים אך לא במנותק מהם, יצוין כי דברי המשיבים בס' 34 לתגובתם כי בעקבות ההחלטה הגורפת הוקפאה בחינתן של כל הבקשות לכניסה של ישראלים לרצועת עזה "מלבד מקרים חריגים" תמוהה בלשון המעטה שהרי ללא בחינה לא ניתן לזהות מקרים חריגים, כפי שעלה גם במקרה של העותרים 4-1.

5. המשיבים מבינים היטב כי עליהם לתת מענה לישראלים שמרכז חייהם בעזה, נמצאים בימים אלה בישראל ומבקשים לחזור לביתם שברצועה ולהתאחד עם משפחתם וכי מדובר בעניינים הומניטאריים מן המדרגה הראשונה, בזכויות ועקרונות יסוד. אשר על כן, מיהרו המשיבים ונתנו מענה לבקשת העותרים 4-1. למרות זאת, ובניגוד מוחלט לאופן בו נהגו בעותרים 4-1, ההחלטה הגורפת נותרה בעינה והמשיבים ציינו רק כי "בימים אלה נבחנת המדיניות לעניין בחינת בקשות דומות" (ס' 36 לתגובתם).

6. ההסבר שנותנים המשיבים לכך שגם לאחר עתירה זו, בקשות של "משפחות חצויות" לא יקבלו כל התייחסות או מענה בהתאם להחלטתם הגורפת, הוא שנוסח ההתחייבות עליו חתמו העותרים 4-1 אינו מעוגן בצו בידוד בית (ס' 35-36 לתגובתם). בכל הכבוד, תשובה זו תמוהה בלשון המעטה שהרי המשיבים ידעו לתת מענה, גם אם זמני, לעותרים 4-1 **ומענה זה יכול וצריך שינתן לכל בקשה דומה, עד גיבוש מדיניות אחרת, ככל שתגובש**. למעלה מן הדרוש יצוין כי ס' 15 להנחיות משרד הבריאות להתמודדות עם נגיף הקורונה מיום 14.4.2020 (עמ' 22) שכותרתן "הנחיות לשבים מחו"ל..." קובעות כי על פי צו בידוד בית הנ"ל, העונים על הגדרת "אדם המצוי בבידוד" הם מי שהגיע לישראל מכל יעד **וכן מהרשות הפלסטינית**.

מצ"ב קישור להנחיות:

https://www.health.gov.il/Subjects/disease/corona/Documents/coronavirus_med_guidelines.pdf

7. כאמור בעתירה, "נוהל משפחות חצויות" הוא הסדר רב שנים שנועד לתת מענה לזכויות יסוד ולאינטרסים רבי חשיבות – חיי משפחה, הגנה על התא המשפחתי וטובת הילד. החלטת המשיבים, שנותרת על כנה גם לאחר הגשת העתירה באופן בלתי מתקבל על הדעת, מהווה סטייה בלתי סבירה

באופן קיצוני מהמדיניות ארוכת השנים בעניין "משפחות חצויות". **על המשיבים היה לכל הפחות, לבטל את החלטה הגורפת** שלא לבחון בקשות של ישראלים עד להודעה חדשה, **ככל שהיא נוגעת ל"משפחות חצויות"**. מתן מענה פרטני לעותרים 1-4 אינו נותן פיתרון לכלל הישראלים מ"משפחות חצויות", המשתייכים ברובם לאוכלוסיה מוחלשת, הפונים לעיתים קרובות למשיב בכוחות עצמם וללא יצוג משפטי ומתקשים להתמודד עימו ולמצות את זכויותיהם מולו.

8. בהמשך לכך, טענת המשיבים (ס' 4 לתגובתם) כי "העתירה הפכה ללא אקטואלית" בוודאי שאינה נכונה. רק היום, פנה "המוקד להגנת הפרט" למשיב בעניין של ארבע נשים שמרכז חייהן ברצועת עזה ובקשתן לחזור לביתן ברצועה במסגרת "נוהל משפחות חצויות" לא נענתה.

העתק פניית "המוקד להגנת הפרט" מצ"ב ומסומן ע/8.

יש לדון בסעד הכללי-עקרוני

9. העתירה תוקפת את אי בחינתן של בקשות של העותרים ושל אחרים במצבם, בעקבות החלטה גורפת וכוללת של המשיבים בנוגע לישראלים המבקשים להיכנס לעזה. בנוסף לבקשות הפרטניות של העותרים 1-4, התבקש סעד כללי-עקרוני - בחינת בקשות של אחרות במסגרת "נוהל משפחות חצויות" – והוא אינו "תאורטי" ואינו "לא אקטואלי" (פס' 40,41 לתגובת המשיבים) כפי שעולה מפסקה 8. לעיל. סירוב המשיבים לתת מענה לסעד זה מהווה התעמרות באוכלוסיה חלשה ומודרת וניצול חולשתה וחוסר נגישותה לערכאות מחד, והכרח לפנות לערכאות במקרים דומים נוספים מאידך, דבר שמהווה בזבוז כוחות ומשאבים של כל הנוגעים בדבר. המשמעות של דחיית העתירה בשל "סעד כוללני", כפי שמכנים אותו המבקשים, היא שבכל מקרה של ישראלים מ"משפחה חצויה" המבקש לחזור לביתו ברצועה **תידרש עתירה**. ברור שלא למצב בלתי סביר שכזה כיוונה הפסיקה שעסקה בשאלת ה"סעד כוללני".

10. בפס"ד בבג"ץ 1901/94 **לנדאו נ' עיריית ירושלים** פ"ד מח(4), 403 (להלן: **עניין לנדאו**) - שהביאו העותרים לתמוך בטענותם כי יש למחוק את העתירה נוכח המענה שניתן לעותרים הפרטניים - נמחקה העתירה בראש ובראשונה משום שהתבססה על טענה עובדתית בנוגע למדיניות, מבלי שהוצגה התשתית העובדתית הנדרשת ומבלי שנתקבלה החלטה כלשהי אודות המדיניות. ברור שאין בכך דמיון לענייננו בו ניתנה **החלטה גורפת ומפורשת** אודות אי טיפול בבקשות של ישראלים להיכנס לרצועה. זאת ועוד. בעניין לנדאו הסעד המבוקש היה לחייב את הרשות לפעול על פי החוק בביצוע צווי הריסה ומדובר היה ב"מספר גדול של מקרים אשר התרחשו במשך עשרים שנה לפחות" (פס' 11 לפס"ד), דבר שהוא רחוק מזרח כמערב מעניינו ואין בו בכדי ללמד דבר על העתירה דנן. אף שתי העתירות הנוספות שמציינים המשיבים לתמיכה בטענתן אודות סעד כוללני – בג"ץ 860/18 **שראונה נ' שר הפנים** ובג"ץ 9318/16 **זענא נ' שר הפנים** - אינם דומים כלל לענייננו. בשתי עתירות אלה התבקש בית המשפט להורות למשיבים לתת מענה לבקשה הומניטארית למתן מעמד, דבר שבא על פתרונו במסגרת העתירה, וכן ולהורות לוועדה ההומניטארית לתת מענה בפרק הזמן שנקבע בחוק, סעד שבענייננו החליט בית המשפט שלא לדון. כך שגם כאן, כמו בענין לנדאו, סירב בהמ"ש הנכבד לתת סעד בדמות חיוב הרשות המוסמכת לציית לחוק (וראה גם בג"ץ 551/99 **שקם**

בע"מ נ' מנהל המכס ואח', פ"ד נד(1), 112) **גם בשל הקושי והבעייתיות לאכוף** צו כזה. בענייננו אין הסעד מבקש להורות על ציות לחוק כלשהו ואין כל קושי לאכוף אותו.

11. לא זו בלבד שאין בין הדוגמאות שציינו המשיבים לבין ענייננו ולא כלום, הרי שמקרים הדומים לענייננו ועמדו לפתחו של בית משפט נכבד זה, מלמדים את ההיפך הגמור. כך למשל, בבג"ץ 11437/05 **קו לעובד ואח' משרד הפנים ואחרים** (פ"ד סד(3), 122) שהסעד המבוקש בו הוא ביטול נוהל חדש של משרד הפנים בנוגע לעובדת זרה בהיריון וגם בו טענו המשיבים לדחיית העתירה בשל "סעד כוללני" כתב בהמ"ש כדלקמן:

עשויים להיות מצבים שבהם הגם שהעתירה אינה משקפת סכסוך פרטני, **עדיין הדיון בה, חרף כלליותה, נוגע במערכת נתונים ספציפית אשר עשויה להיות רלבנטית ולהשפיע באופן ישיר על מספר רב של עותרים פוטנציאליים, גם אם אינם שותפים לעתירה. הדיון בעתירה בנסיבות אלה אינו אקדמי-תיאורטי, אלא בעל השלכה מיידית על מספר בלתי-ידוע של בני אדם שהענין נוגע אליהם**

בעניין זה, שלא כבענייננו, לא צורפה לעתירה עותרת פרטנית, ולמרות זאת החליט בהמ"ש על דיון בעתירה:

בנסיבות הענין יש מקום לדון בעתירה חרף העדר התייחסותה לעותרת ספציפית ולמערכת עובדות פרטנית ... **עיקרה של העתירה בתקיפת מדיניות המשיבים ביחס לעובדת זרה שילדה ילד בישראל ... מבחינה זו, לעתירה ישנו נושא ונידן קונקרטי – הוא הוראות הנוהל – והיא אינה כללית ואינה תיאורטית על אף שהיא אינה נוגעת לאדם ספציפי. השאלה הנשאלת בעתירה מגודרת ומתוחמת לעיקרי הנוהל, והסעד המבוקש בה הוא קונקרטי – קרי: ביטולו של הנוהל והחלפתו באחר ... יתר על כן, תוצאתו של ההליך במישור העקרוני מקרינה על המקרים הפרטניים, ומביאה לחסכון ניכר במשאבים, ובזמן שיפוטי יקר שצריך היה להקדישו לדיון בעתירות פרטניות... על אחת כמה וכמה כך הוא, משמדובר במקרה זה בנפגעות פוטנציאליות מהגרות עבודה, שמשאביהן מוגבלים ביותר, וניתן להניח שחסרים להן כלים של ידע, ממון והתמצאות, הנדרשים לצורך ייזום הליכי תביעה בענייניהן. (פס' 14 לפס"ד של השו' א' פרוקציה).**

12. אף בענייננו, לסעד העקרוני-כללי יש השפעה על עותרים פוטנציאליים והדיון בו אינו אקדמי-תיאורטי. בנוסף לעניין הפרטני של העותרים, תוקפת העתירה נושא קונקרטי - החלטת המשיבים שלא לבחון בקשות של ישראלים לכניסה לעזה - החלטה שאינה כללית ואינה תיאורטית. לאחר שנפתר עניינם הפרטני של העותרים 1-4, מבוקש כעת סעד קונקרטי – ביטול החלטת המשיבים ככל שהיא נוגעת ל"נוהל משפחות חצויות", שתוצאתו תקרין כל כלל המקרים הפרטניים ותחסוך עתירות פרטניות, זמן ומשאבים. ודוק. כל שמבוקש מהמשיבים הוא **לבחון** את הבקשות המגיעות אליהם. כפי שציינ בהמ"ש בפרשת קו לעובד, גם כאן הדברים יפים על אחת כמה וכמה היות ומדובר בנפגעים שניתן להניח שחסרים להם ידע וכלים להיאבק בהחלטת המשיבים.

הערות נוספות לטענות המשיבים

13. טענת המשיבים בסי' 3 לתגובתם - כי דין העתירה היה להידחות על הסף מחמת כריכת עניינם של ארבעת העותרים בגדרי אותו הליך - בטעות יסודה. **ראשית**, משחזרו בהם המשיבים מהחלטתם בנוגע לעותרים 1-4, דרישתם לדחות את העתירה על הסף חסרת בסיס משפטי ועובדתי ובנסיבות אלו, על המדינה לשאת בהוצאות העותרים. **שנית**, עניינם של כל העותרים זהה – כולם הגישו בקשה להיתרים במסגרת "נוהל משפחות חצויות" לאותו משיב, **ולא נענו בשל החלטה כוללת-עקרונית של המשיבים ולא בשל בחינה עובדתית-פרטנית של נסיבותיהם**. בהתאמה, הסעד המבוקש על ידי ארבעת העותרים היה זהה והסוגיה המועלית בעתירה נוגעת להחלטת המשיבים ללא קשר לנסיבות עניינם של העותרים. משכך, בענייננו, צירוף העותרים לא עומד בניגוד להלכה ולא מתעוררת שאלת יישום הדין על כל עותר בנפרד (והשווה: בג"ץ 93/06 ד.ג. **כל גדר בע"מ ואח' נגד_שר התחבורה ואח'**, (פסק דין מיום 2.8.2011), שם החליט בית המשפט כי "אשר לטענות הסף, לא מצאנו ממש בטענה לצירוף עותרות שונות בעתירה אחת. בסופו של יום מדובר בעניין עקרוני זהה, שאין מתעוררת שאלת יישומו על כל אחת מן העותרות בנפרד").

14. באשר לטענת המשיבים בסי' 15 לתגובתם יצוין כי העתירה בבג"ץ 1851/20, שהוגשה אף היא ע"י העותרת 5, הוצגה במסגרת העתירה דן כדוגמה לכך שהמשיבים, במקרים המתאימים, מאפשרים כניסה לעזה במסגרת "נוהל משפחות חצויות" למרות ההחלטה הגורפת, אלא שבכל מקרה כזה נדרשת עתירה. לא נטען, כפי שמנסים המשיבים להציג את הדברים, כי מדובר בנסיבות פרטניות דומות, והרי גם בעתירה דן, אין רלוונטיות לנסיבות הפרטניות של ארבעת העותרים מלבד היותן "משפחות חצויות" ושחזרתם לביתם בעזה נמנעת נוכח החלטה כללית-עקרונית של המשיבים.

לאור כל הנאמר לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים לחזור בהם מהחלטתם שלא לבחון כלל, ובאופן גורף, בקשות של ישראלים המוגשות אליהם, לרבות בקשות של ישראלים שמרכז חייהם ברצועת עזה, המבקשים לחזור לביתם שברצועה, במסגרת נוהל "משפחות חצויות" ולקבוע את העתירה לדיון דחוף.

22.4.2020

סיגי בן ארי, עו"ד

ב"כ העותרים